

Pôvod renesančnej (dynamickej) antikvy a znaky jej kresby

Gotické písmo sa udržalo pomerne dlho i na našom území, kde sa knihy tlačili týmto písmom ešte v polovici 19. storočia. Avšak v Taliansku gotický sloh (teda aj písmo) nikdy nenašiel väčšiu odozvu. V 15. storočí talianski humanisti gotické písma pre ťažkú čitateľnosť a zložitú odmietli a vrátili sa k zaobleným tvarom karolínskej minuskuly. Keďže renesancia je okrem iného charakteristická „návratom k antickým ideálom“, nebolo to inak ani v písme. Rímske monumentálne písmo s karolínskou minuskulou spojili do jedného abecedného systému. Zosúladiť kresbu a zafarbenie plochy oboch pôvodne samostatných abecied, pričom konštrukčné schémy oboch abecied zostali nezmenené. Tak vznikla **antikva**. Základnými znakmi antikvy sú rozdiely v hrúbke hlavných a vedľajších ťahov a zakončenie ťahov pomocou serifov. Vynálezom kníhtlače sa písmená začali odlievať do kovu, začali sa zostavovať a tlačiť celé strany. Písmo teda začínalo mať aj typografickú formu.

Renesančná (medievalová, dynamická) antikva (tvorená pre tlač) je skupina písem od druhej polovice 15. storočia do prvej polovice 18. storočia a ich novodobé modifikácie. Charakteristickými prvkami tejto antikvy ako celku sú pomerne malé rozdiely v hrúbke hlavných a vedľajších ťahov, os zosilnených oblých ťahov je šikmá (šikmá os tieňa), oblé nábehy na rôzne tvarované serify a dynamická forma písma (písmové znaky sú v jednom abecednom celku rôzne široké). Horné jednostranné serify mínusiek sú vždy šikmé s výrazným nábehom. Neskororenesančná dynamická antikva má okrem vyššie uvedených znakov zväčšenú strednú výšku písma a často aj výraznejšiu diferenciaciu v tieňovaní písmových ťahov. Dynamická antikva sa používa najmä ako knižné písmo pre krásnu literatúru. K prvým veľkým svetovým písmárom – typografom patrí Francúz Nicolas Jenson (1420 – 1480), ktorý vytvoril benátsku (vенеziánsku) antikvu, ktorá vyniká krásou, dokonalosťou formy, čistotou, jednoduchosťou a harmonickou súmernosťou. Druhým nemenej slávnym renesančným tvorcom krásneho písma bol benátsky písmorytec a tlačiar Aldus Manutius (1447 – 1516), tvorca prvej typografickej kurzívy v zahraničí neskôr pomenovanej ako *aldinka*. Na tvorbu Jensona a Manutia nadviazal francúzsky písmár 16. storočia Claude Garamond (1480 – 1561), ktorého krásna antikva bola vyvrcholením písmárskeho umenia.

Príklady dynamickej antikvy: Garamond, Goudy, Palatino, Times, Plantin, Caslon, Tempora, Academia a pod.

A B C D E
F G H I K
L M N O P
Q R S T V
W X Y Z

Baroková (prechodová) antikva

Baroková (prechodová) antikva je skupina písem z 18. storočia a ich novodobé modifikácie, ktoré tvoria prechod od rukopisne stavaných písmen k dokonale rytecky konštruovaným. Jej charakteristické prvky sú výraznejšie rozdiely v hrúbke hlavných a vedľajších ťahov, takmer zvislá os tieňa, serify sú jemnejšie s len nepatrnými nábehmi, menej výrazná dynamická forma, jednostranné horné serify u minusiek sú menej šikmé než u renesančnej antikvy. Prechodová antikva sa všeobecne používa ako knižné písmo. Významnými písmármi tohto obdobia boli v Anglicku Wiliam Caslon (1692 – 1766) a John Baskerville, ktorých písma vynikajú čistou konštrukciou.

A B C D E F G H I J K
L M N O P Q R S T U
V W X Y Z a b c d e f g
h i j k l m n o p q r s t u
v w x y z æ ð ff fi œ fh fi
fl ff ft & 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
A A B C D E F G H I J
K L M M N O P Q R S T
U V W X Y Z a b c d e f g
h i j k l m n o p q r s f t u
v v w x y z æ ð fl fl ff ft
£ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Príklady prechodovej antikvy: Baskerville, Bookman, Roman, Century, Fournier, Goudy Old Style a pod.

Klasicistická (moderná, statická) antikva

Klasicistická (moderná, statická) antikva je skupina písem vytvorených v období klasicizmu (18. a 19. storočie) a ich novodobé modifikácie. Charakteristickými prvkami statickej antikvy sú veľmi výrazné rozdiely v hrúbke hlavných a vedľajších ťahov, os zosilnených oblých ťahov je prísne zvislá, serify sú vodorovné, vlasovo tenké, geometricky konštruované, bez oblých nábehov a statická forma písma (písmové znaky sú v jednom abecednom celku rovnako široké). K tvorcom najklasickejších typografických písmen patrí francúzska rodina typografov Didotovcov (Didotovskú statickú antikvu najviac charakterizujú veľmi tenké (vlasové) vodorovné serify bez nábehov a zvislé serify majú geometricky konštruovaný zaoblený nábeh.), taliansky písmár Giovanni Battista Bodoni (1740 – 1813) a nemecký písmár Justus Erich Walbaum (1786 – 1839).

ABCDEF GHIJ
KLMNOPQRS
TUVWXYZ 12
34567890

Vývoj knižného písma sa ukončil v Anglicku, kde sa silné ťahy ešte viac rozšírili, takže zafarbenie textu bolo veľmi tmavé. Táto **anglická statická antikva** má živšiu konštrukciu znakov, výraznejšie serify (pretože príliš jemné serify by boli pri tlači chúlостivé) a oblé nábehy ku všetkým vedľajším ťahom. Písma sa vyrábali v rôznych rezoch od extra širokých až po extra úzke tučné antikvy. Statická antikva sa používa predovšetkým ako knižné písmo pre krásnu literatúru. Anglická statická antikva sa často používa ako samostatné titulkové písmo.

A B C D E F G H
I J K L M N O P
Q R S T U V X Y

Príklady didotovskej statickej antikvy: Bodoni, Zapf Book, Walbaum a pod.

Príklady anglickej statickej antikvy: Modern20, Modern735, New Century School Book, Scotch Roman, Normande, Torino a pod.